GLOBAL JOURNAL OF
CROSS-DISCIPLINARY
INNOVATIONS
Multidisciplinary peer-reviewed scholarly journal
GJCDI
Vol. 1 | Issue 3
Year: 2026

Mustaqillik oliy qadriyat

Sobirov Muhammaddiyor Shokirjon o‘g‘li
Sodiqov Javohir Mashrabjon o‘g‘li
Farg‘ona davlat texnika universiteti

Annotatsiya

Ushbu maqolada mustaqillikning oliy qadriyat sifatidagi mohiyati, tarixiy-huquqiy asoslari hamda jamiyat taraqqiyotidagi o‘rni tahlil qilinadi. Mustaqillik milliy davlatchilikning poydevori, xalq irodasi va suveren taraqqiyot kafolati ekanligi ilmiy jihatdan yoritiladi. Shuningdek, mustaqillikning ma’naviy-axloqiy, siyosiy va iqtisodiy jihatlari, uning fuqarolik jamiyati shakllanishi, milliy o‘zlikni anglash va umuminsoniy qadriyatlar bilan uyg‘unlashuvi masalalari ko‘rib chiqiladi. Maqolada O‘zbekiston misolida mustaqillikning ijtimoiy hayotdagi amaliy natijalari, davlat va jamiyat qurilishidagi ahamiyati hamda kelajak avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashdagi roli asoslab beriladi. Tadqiqot natijalari mustaqillikni asrash, uning mazmunini chuqur anglash va uni oliy qadriyat sifatida e’zozlash har bir fuqaroning burchi ekanini ko‘rsatadi.

Kalit so'zlar: mustaqillik, oliy qadriyat, suverenitet, milliy davlatchilik, ma’naviyat, fuqarolik jamiyati, vatanparvarlik, milliy o‘zlik

Kirish

Mustaqillik har bir xalq hayotida **oliy qadriyat** sifatida e’tirof etiladi, chunki u millatning siyosiy, huquqiy va ma’naviy asoslarini barpo etadi. Aynan mustaqillik tufayli xalq o‘z taqdirini o‘zi belgilash, o‘z davlat tuzumini shakllantirish, qonun ustuvorligini ta’minlash hamda milliy manfaatlarini himoya qilish imkoniga ega bo‘ladi. Shu bois u faqat tarixiy voqea sifatida emas, balki milliy o‘zlik, sha’n va taraqqiyotni belgilab beruvchi doimiy prinsip sifatida namoyon bo‘ladi. Ushbu mavzuda mustaqillikning

mazmun-mohiyati, uning jamiyat hayotidagi o‘rni va kelajak avlodlar uchun ahamiyati yoritiladi.

Mustaqillik — bu davlatning siyosiy, iqtisodiy va ma’naviy jihatdan **suveren** bo‘lib, o‘z taqdirini o‘zi belgilashi, ichki va tashqi siyosatini mustaqil yuritishi hamda xalqning o‘z manfaatlari asosida o‘z ishlarini o‘zi boshqarish huquqidir. Ilmiy yondashuvda mustaqillik davlat suvereniteti, xalq irodasi va o‘z taqdirini o‘zi belgilash tamoyillari bilan bog‘liq asosiy tushuncha sifatida talqin qilinadi. Umumiy ma’noda esa u erkinlik, qaramlikdan xoli bo‘lish va jamiyatning o‘z taraqqiyot yo‘lini mustaqil tanlash imkonini ifodalaydi. Shu bois mustaqillik nafaqat siyosiy huquqiy maqom, balki xalqning o‘z kelajagini belgilashdagi eng yuksak qadriyat sifatida namoyon bo‘ladi.

Mustaqillik bugungi jamiyat taraqqiyotining eng muhim omillaridan biridir, chunki u xalqning o‘z taqdirini o‘zi belgilash, erkin fikrlash va milliy manfaatlar asosida rivojlanish imkonini yaratadi. Aynan mustaqillik tufayli davlatda siyosiy barqarorlik, iqtisodiy o‘sish va ma’naviy yuksalish uchun zarur sharoitlar shakllanadi. Shu bilan birga, u fuqarolarda yurt taqdiri uchun mas’uliyat, vatanparvarlik va ijtimoiy faollik tuyg‘usini kuchaytiradi. Mustaqillikning yana bir muhim jihati shundaki, u milliy til, urf-odat, an’ana va tarixiy xotirani asrab-avaylashga xizmat qiladi, bu esa xalqning o‘zligini saqlab qolishida beqiyos ahamiyatga ega. Shuning uchun ham mustaqillik masalasi nafaqat tarixiy hodisa, balki bugungi kun va kelajak taraqqiyoti uchun dolzarb qadriyat sifatida alohida e’tiborga loyiqdir.

Xulosa sifatida ta’kidlash mumkinki, ushbu ishning maqsadi mustaqillikni eng oliy qadriyat sifatida chuqurroq o‘rganish va uning milliy ongni mustahkamlash hamda jamiyatda ijtimoiy birdamlikni kuchaytirishdagi o‘rnini yoritib berishdan iboratdir. Shu asosda mustaqillikning tarixiy, ma’naviy va ijtimoiy ahamiyati tahlil qilinib, uning bugungi taraqqiyot uchun yaratuvchan kuch sifatidagi mohiyatiga e’tibor qaratiladi. Mazkur yondashuv esa mavzuning asosiy qismida ilgari suriladigan fikrlar uchun mustahkam zamin yaratadi.

Asosiy qism

Mustaqillik — bu xalqning o‘z taqdirini o‘zi belgilash, siyosiy va huquqiy jihatdan erkin rivojlanish, milliy manfaatlar asosida hayotini tashkil etish imkonini beruvchi **oliy qadriyat**dir. U davlat suverenitetining asosini tashkil etib, jamiyatning ichki va tashqi siyosatini mustaqil ravishda belgilash, milliy davlatchilikni mustahkamlash hamda tarixiy xotira va ma’naviy merosni qayta tiklash uchun zarur shart-sharoit yaratadi. Mustaqillik nafaqat siyosiy ozodlikni, balki iqtisodiy, madaniy va ma’naviy taraqqiyotning mustahkam poydevorini ham anglatadi, chunki u millatning o‘zligiga tayanib rivojlanishiga xizmat qiladi. Shu bois mustaqillik jamiyat hayotida eng muhim, o‘rnini hech narsa bosolmaydigan qadriyat sifatida e’tirof etiladi; u xalqning birligi, davlat barqarorligi va kelajak avlodlar uchun munosib hayot barpo etishning bosh omili hisoblanadi.

Mustaqillik siyosiy jihatdan davlat suverenitetini mustahkamlab, mamlakatning ichki va tashqi siyosatini o‘z manfaatlari asosida belgilash imkonini yaratadi; bu esa mustaqil qarorlar qabul qilish, milliy manfaatlarni himoya qilish va xalqaro munosabatlarda teng subyekt sifatida ishtirok etish uchun zarur shartdir. Huquqiy jihatdan mustaqillik Konstitutsiya, qonun ustuvorligi va inson huquqlarining kafolatlanishi orqali namoyon bo‘lib, fuqarolarning davlat oldidagi burchlari hamda huquqlarini aniq belgilaydi, jamiyatda tartib-intizom va ijtimoiy barqarorlikni ta’minlaydi. Ma’naviy jihatdan esa mustaqillik milliy o‘zlik, tarixiy xotira, vatanparvarlik va fuqarolik mas’uliyatini mustahkamlaydi, shaxs va jamiyat ongida davlatga daxldorlik tuyg‘usini kuchaytiradi. Ushbu uchala jihat o‘zaro uyg‘unlashganda, davlatlilik rivojlanadi, ijtimoiy barqarorlik mustahkamlanadi, fuqarolarning mas’uliyatli xulqi shakllanadi hamda milliy manfaatlar samarali himoya qilinadi.

Mustaqillik xalqning o‘zligini anglashida, milliy g‘urur va fuqarolik mas’uliyatini shakllantirishda eng muhim omillardan biridir. U milliy identitetni mustahkamlab, jamiyat a’zolarida yagona tarixiy taqdir, umumiy qadriyatlar va kelajakka daxldorlik hissini kuchaytiradi. Mustaqillik tufayli til, madaniyat, urf-odatlar va tarixiy merosni asrash hamda rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar yaratiladi, chunki davlat va jamiyat o‘z ma’naviy asoslariga tayanib taraqqiy etadi. Ona tilining nufuzi oshishi, milliy

an’analarning tiklanishi, tarixiy obidalar va ma’naviy merosga e’tibor kuchayishi xalq xotirasini boyitadi va avlodlar orasidagi uzviylikni ta’minlaydi. Shu ma’noda, mustaqillik nafaqat siyosiy-huquqiy holat, balki xalqning ma’naviy birligini ifodalovchi oliy qadriyatdir. U milliy tarixni anglash, ajdodlar merosiga hurmat bilan qarash va kelajak avlodlarga boy ma’naviy boylik qoldirish zaruratini kuchaytiradi. Natijada, til, madaniyat va tarixiy xotira mustaqillikning amaliy va ma’naviy poydevoriga aylanib, uning qadri jamiyat ongida yanada mustahkamlanadi.

Mustaqillik bugungi kunda jamiyat taraqqiyotining eng muhim mezoni va barqaror rivojlanishning asosiy tayanchi sifatida namoyon bo‘lmoqda. U davlat va jamiyat hayotida keng ko‘lamli islohotlarni amalga oshirish, iqtisodiyotni modernizatsiya qilish, huquqiy demokratik tamoyillarni mustahkamlash hamda fuqarolarning erkin tashabbus ko‘rsatishi uchun zarur sharoit yaratadi. Mustaqillik ta’lim sohasida ham beqiyos ahamiyatga ega bo‘lib, milliy kadrlar salohiyatini oshirish, ilm-fan yutuqlarini o‘zlashtirish va yosh avlodni zamonaviy bilimlar asosida tarbiyalash imkonini beradi. Shu bilan birga, u xalqaro hamkorlikni kengaytirish, dunyo davlatlari bilan teng huquqli aloqalar o‘rnatish va global jarayonlarda munosib o‘rin egallash uchun mustahkam zamin bo‘lib xizmat qiladi. Mustaqillikning amaliy ahamiyati shundaki, u milliy manfaatlar ustuvorligini ta’minlab, iqtisodiy, ma’naviy va siyosiy rivojlanishni uyg‘unlashtiradi hamda xalqning farovon hayot sari intilishida bosh yo‘l-yo‘riq vazifasini bajaradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, mustaqillik xalqning eng oliy qadriyati bo‘lib, u millatning sha’ni, qadr-qimmati va tarixiy davomiyligini ta’minlaydi. U ajdodlar orzu-umidlarining ro‘yobga chiqishi, xalqning o‘z taqdirini o‘zi belgilash huquqi va ravnaqi uchun mustahkam asosdir. Shu ma’noda mustaqillik milliy taraqqiyot, ma’naviy yuksalish va jamoaviy o‘zlikni anglashning yagona va muqaddas poydevori sifatida namoyon bo‘ladi.

Mustaqillik jamiyat hayotida nafaqat siyosiy erkinlik, balki **ma’naviy mas’uliyat** va fuqarolik burchini ham anglatadi. U xalqni bir maqsad sari birlashtiradigan, ijtimoiy

hamjihatlikni mustahkamlaydigan va milliy manfaatlarni asrashga undaydigan oliy qadriyatdir. Mustaqillik tufayli har bir inson o‘z yurtining ravnaqi uchun javobgarlikni chuqur anglaydi, milliy qadriyatlar, til, tarix va an’analarni asrashga intiladi. Shu ma’noda, mustaqillik bugungi taraqqiyotning ham, kelajak istiqbolining ham asosiy yo‘nalishini belgilab beruvchi **ma’naviy mezon** sifatida namoyon bo‘ladi. U jamiyatni yangilanish, bunyodkorlik va barqaror rivojlanish sari yetaklaydi hamda har bir avlod oldiga yuksak mas’uliyat vazifasini qo‘yadi. Demak, mustaqillikni qadrlash, uni mustahkamlash va uning asosida milliy taraqqiyotni davom ettirish har bir fuqaroning eng muhim vazifasidir.

Xulosa qilib aytganda, mustaqillik har bir xalqning tarixiy taqdiri, milliy o‘zligini anglash va kelajagini erkin belgilash imkonini beruvchi eng yuksak qadriyatdir. U nafaqat siyosiy erkinlik, balki ma’naviy yuksalish, iqtisodiy barqarorlik va ijtimoiy taraqqiyot uchun ham mustahkam poydevor vazifasini bajaradi. Mustaqillik tufayli xalq o‘z milliy manfaatlarini himoya qilish, o‘ziga xos an’ana va qadriyatlarini asrab-avaylash, hamda zamonaviy taraqqiyot yo‘lida dadil qadam tashlash imkoniga ega bo‘ladi. Shu bois, mustaqillikni anglash, unga sadoqat bilan munosabatda bo‘lish va uni mustahkamlash har bir avlodning muqaddas burchidir. Mustaqillik — bu vaqt o‘tishi bilan qadriyatini yo‘qotmaydigan, aksincha, har bir yangi avlod uchun yanada chuqurroq mazmun kasb etadigan, bebaho va o‘rnini hech narsa bosa olmaydigan abadiy ne’matdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. (2023). Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi.

2. Mirziyoyev, Sh. M. (2017). Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent: O‘zbekiston.

3. Mirziyoyev, Sh. M. (2018). Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash — yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. Toshkent: O‘zbekiston.

4. Karimov, I. A. (1992). O‘zbekistonning o‘z istiqlol va taraqqiyot yo‘li. Toshkent: O‘zbekiston.

5. Karimov, I. A. (2008). Yuksak ma’naviyat — yengilmas kuch. Toshkent: Ma’naviyat.

6. Karimov, I. A. (1996). O‘zbekiston: milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura. Toshkent: O‘zbekiston.

7. Abdullayev, O. (2019). Milliy istiqlol g‘oyasi va ma’naviyat asoslari. Toshkent: O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati.

8. Jo‘rayev, N. (2015). Mustaqillik davrida O‘zbekistonda siyosiy-huquqiy islohotlar. Toshkent: Fan.

9. Saidov, A. (2017). O‘zbekistonda demokratik davlat va fuqarolik jamiyati asoslari. Toshkent: Akademiya.

10. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Strategik va mintaqalararo tadqiqotlar instituti. (2021). Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi: tahlil va istiqbollar. Toshkent: SMTI.